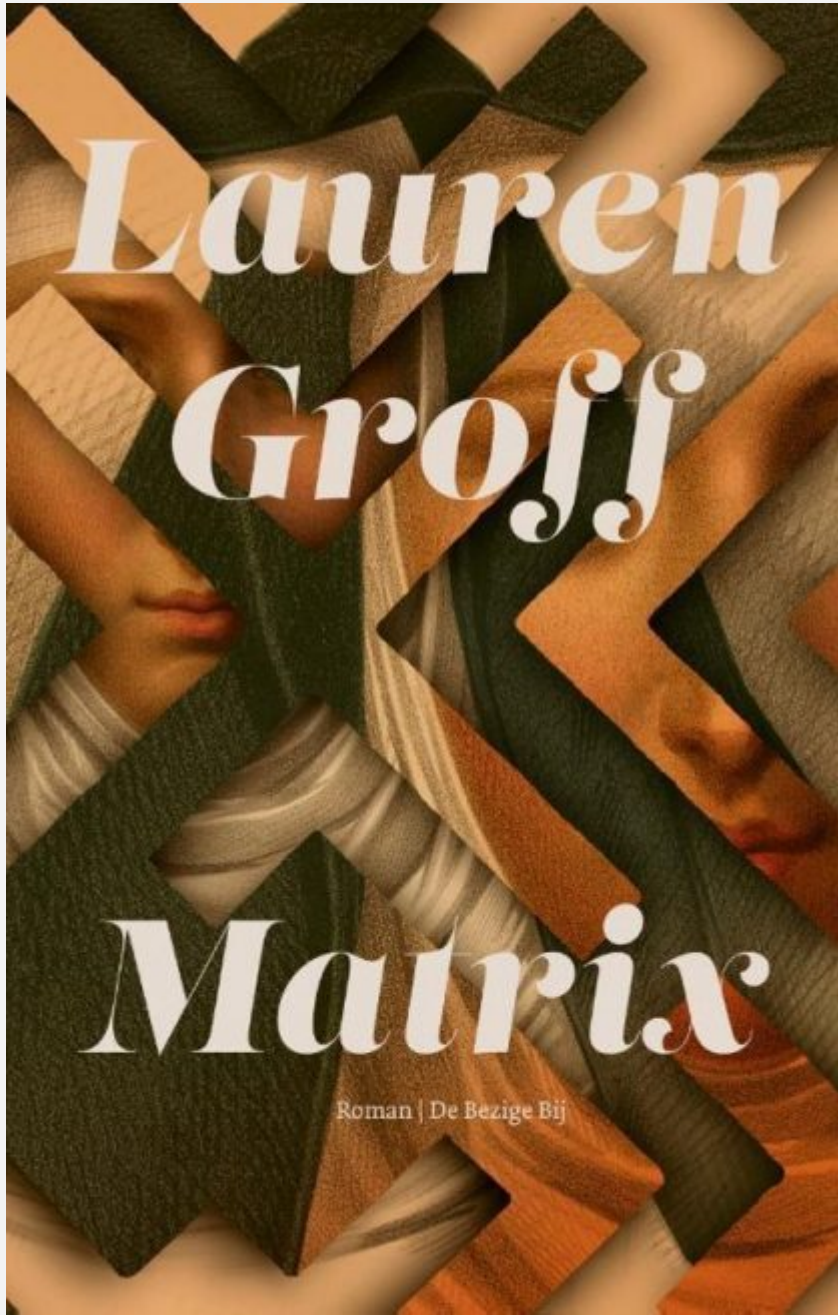

'Matrix' door Lauren Groff

“Alleen komt ze het bos uit, te paard, in kil maarts gemiezer. Marie, zeventien jaar, afkomstig uit Frankrijk.”

Prachtig! Met deze eerste zin weet de auteur Lauren Groff je onmiddellijk het verhaal binnen te sleuren. Het is 1158 en Marie de France, de beroemde dichteres van de Bretonse lais en dierfabels is in haar eentje op weg van Londen naar een klooster waar ze naar toe verbannen is door Eleonora, de koningin van het Angevijnsse rijk. Marie is de arme, onwettig geboren halfzuster van Eleonora. Marie moet weg aan het hof in Westminster want ze is groot, lelijk en onbehouden maar ook intelligent, weet hoe je een landgoed bestiert, leest en schrijft en kan boekhouden.

In een interview in The Harvard Gazette zegt Lauren Groff dat 'deze roman een werk is van historische fictie. Ik heb een mens gecreëerd op basis van haar werk, de wilde en vreemde magische geschriften van Marie de France.'

De aankomst in het klooster is ontluisterend. De nonnen sterven van honger en kou. Lauren Groff weet de levensomstandigheden, de gebruiken en vooral de karakters van de vrouwen zo weer te geven dat je het voor je ziet, het is allemaal levensecht. Om haar wanhoop te kalmeren gaat Marie 's nachts verzen schrijven (de lais, rijmende verhalen, waarin de liefde een hoofdrol speelt). Ze stuurt de verzen op naar Eleonora in de hoop hiermee weer in de gratie te komen en terug te mogen keren naar het hof. Als dat steeds maar niet gebeurt, besluit Marie: "Ze zal hier in dit ellendige oord

blijven en het beste maken van het leven dat haar is gegeven.”

Marie leert de zusters praktische zaken zoals forel vangen, paddenstoelen zoeken, maar zorgt er ook voor dat de plaatselijke adel en boeren hun pachtgelden gaan betalen. Bovendien heeft Marie de gave om mensen op hun waarde te schatten en hen de taken te geven waar ze zich goed bij voelen. Ze is eerezuchtig en ambitieus. Ondanks misoogst en andere problemen gaat het beter en beter met het klooster. Marie past zich aan, ziet de waarde van het geloof en is blij verrast als blijkt dat Nest, de infirmatrix (de zuster van de ziekenboeg) ook aan de behandeling van ‘uiting van humeuren’ (seksuele bevrediging) doet.

Hier denk je, het doel is bereikt, het klooster floreert, Marie is tot abdis benoemd, ze heeft vrede met het leven, ze is 47 jaar. Maar dan krijgt het leven van Marie er een dimensie bij door de visioenen. Wonderbaarlijke fantasieën, bloemrijk beschreven, mooi om te lezen. Wat voor betekenis geeft de praktische Marie aan zo’n visioen? Ze weet het altijd meteen, en het blijkt een creatieve manier om de nonnen voor haar plannen te winnen. Haar eerste visioen zegt haar een labyrint aan te leggen rondom het klooster. De vrouwen krijgen het met enorme fysieke inspanning en technisch vernuft voor elkaar.

In een tweede visioen ziet Marie twee gestalten, Eva en Maria. In haar beschrijving gebruikt Marie het woord matrix (Latijn voor moeder, moederschoot) voor de twee vrouwen. Eva, de eerste moeder der mensheid en Maria de Moeder Gods. Lauren Groff laat Marie in de loop van haar leven ook moeder worden, een matrix van haar nonnen, haar dochters. Toch wil ik nog een betekenis aan matrix meegeven. In de films Matrix heeft het de betekenis van parallel universum. Met de ontoegankelijkheid die ontstaat door het labyrint, creëert Marie een absoluut parallelle wereld waarin zij de koningin is.

Het hoogtepunt in de roman is het bezoek dat Eleonora aan het klooster brengt. Het gesprek dat de twee vrouwen dan met elkaar hebben is als een mooi duel. Fantastisch beschreven. Beiden zijn scherp, proberen de ander onderuit te halen, maar hebben ook respect voor elkaar. Eleonora vertegenwoordigt de grote wereld, de mannenwereld en die is tegen het labyrint. Marie weet Eleonora zover te krijgen dat ze Marie en de kloostervrouwen hun eigen wereld gunt.

Op een gegeven moment breekt er in de naastgelegen stad een rampzalige brand uit met als gevolg veel vernietiging en doden. Daardoor is er niemand meer die de mis op kan dragen of de biecht afnemen. In het klooster neemt Marie deze taken op zich. Baanbrekend als vrouw in de katholieke kerk! Met veel overredingskracht en met de hulp van een visioen weet ze de vrouwen zover te krijgen dat ze haar ook in die functie accepteren. Het is nog weer een verzelfstandiging van de Matrix. Zelf ziet ze als voordeel dat ze door het afnemen van de biecht haar dochters nog beter leert kennen en waarderen. En het geeft haar nog meer macht. Ze moet om zichzelf lachen als ze op een nacht het Latijn in de missalen en psalters in de vrouwelijke vorm verandert. *‘Vrouwen in de teksten smokkelen voelt zondig. Het is leuk.’*

Als Marie in de zeventig is, sterft ze in vrede. Tilde zal haar opvolgen: *“Ze heeft Marie gekend als een briljant strateeg, een grondige en gewiekste bestuurster van de abdijzaken, een sluwe politieke speelster met overal spionnen en bondgenoten, een vriend van de groten en kleinen op aarde en een goede, verstandige vrouw binnen haar eigen geloof.”* (pag. 292)

Matrix is een fantasierijk verhaal, en goed geschreven.

Uitgeverij De Bezige Bij, 2021

Pagina's 299

Vertaald uit het Engels door Lucie Schaap (*Matrix*)

ISBN 978 9403 107 011

Recensie door Vera Berendsen, februari 2022